

Nikolaj Udstillingsbygning

LISE SARFATI

28. januar 2006 - 26. marts 2006

8. klasse - gymnasiet, HF, VUC, seminarier m.fl.
Skoletjenesten / Nikolaj

I **NIKOLAJ UDS STILLINGSBYGNING** kan du opleve den franske Magnum-fotograf Lise Sarfatis foruroligende, men samtidig smukke farvefotografier, som overordnet set handler om samfundsmæssig og individuel forandring. Mere præcist kredser de to stemningsskabende fotoserier tematisk om **identitetsdannelse** i puberteten og tab af mening i en social og politisk opbrudsstilstand.

Fotoserien "Acta Est" viser intense **stilleben**-skildringer af mennesketomme fabriks-haller og industrianlæg i det post-kommunistiske Rusland, sideløbende med billeder, der giver indblik i kunstnerens oplevelse af en række transseksuelle, kriminelle og socialt isolerede børns og unges trøstesløse liv i forsømte omgivelser: Vi er på besøg i bl.a. forfaldne detentionscentre og psykiatriske institutioner. Den anden og ligeledes underligt dragende fotoserie, som du kan opleve, bærer titlen "La Vie Nouvelle". Her ses amerikanske teenagere i genkendelige hverdagssituationer og -settings som fx køkkener, soveværelser, baggårde, rum i tilsyneladende flytterod og supermarkeder. Fælles for begge serier er, at de skaber en stemning af overgangstid, ensomhed og fremmedgjorthed, på trods af at motiverne eksisterer og indgår i vidt forskellige geografiske og politiske sammenhænge – postsovjetsk forfald og amerikansk forbrugsæstetik. Sarfati skaber billeder og rum, som åbner op for en mangfoldighed af betydninger, fordi de sætter tanker og følelser i gang hos beskueren. Hendes fotografier af teenagerne stiller skarpt på forvandlingstemaet i en pubertetsoptik og opfordrer til refleksion over relationen mellem individet og omgivelserne.

Kunstnerisk dokumentarisme som metode

Sarfatis billeder er en kombination af kunstfotografi og **dokumentarisme**. Hun viser os på den ene side virkeligheden, som den er, og billederne er i den forstand **tautologiske** og dokumentariske. På den anden side peger hun også ud over de fysiske motiver; på noget udsigeligt eller ubeskriveligt, som er smerteligt, eller ligefrem umuligt at sætte ord på. Billederne stiller flere spørgsmål end svar, et karakteristika som de deler med andre nutidige magnumfotografier og meget af samtidskunsten generelt. De mennesketomme rum og bygningernes ruinagtige præg i den første del af serien "Acta Est" skaber en forbindelse til den fornemmelse af følelsesmæssig tomhed, ensomhed og isolation, som ansigterne udstråler i de efterfølgende billeder. En absurd stemning af mangel på mening, sammenhæng og betydning udgår fra disse billeder, fordi vi ser alt dette forfald på baggrund af malplacerede unge og børn, som forsøger at overleve i en svær overgangperiode – deres egen pubertet og landets politiske krise.

Kroppen, som er et gennemgående tema i Sarfatis værker, fremtræder i disse billeder ofte som et objekt, fordi den synes at være tømt for individuel vilje. Teenagerens kroppe er desuden beskåret rent fotografisk. Dette gælder for begge fotoserier. Du ser sjældent kroppen i helfigur, som fx i billedet af brusebadet, hvor drengenes kroppe er iscenesat som græske statuer. Beskæringen er i "Acta Est" også helt bogstavelig i enkelte billeder af transseksuelle, som er fotograferet efter en kønsskifte-operation.

"Acta Est"

"Acta Est" betyder "det er omme" eller "spillet er forbi", og titlen henviser til den overgangstid, som Rusland befandt sig i efter Sovjet-styrets fald i 1989. En forandringsproces, der, som billederne antyder, havde fatale konsekvenser for en stor del af befolkningens, men især den unge generations økonomiske og sociale liv. Du bliver bl.a. konfronteret med billeder af et voldsomt arkitektonisk forfald, som ikke skyldes krig, men menneskelig forsømmelse og tidens gang, samt billeder af teenagere, ofte med udtryksløse ansigter og en næsten opgivende attitude. Sarfati registrerer motivernes ekstreme råhed og brutalitet, som står i stærk kontrast til hendes skarpe sans for smukke farver og

Lise Sarfati: Usine # 2, Norisk, 1996

den klassiske symmetriske komposition. Hun gør det uden nostalgi, men med empati, respekt, engagement og uden at dømmе eller tilstræbe entydige fortolkninger. Hun lader genstande og personer træde frem med en påtrængende umiddelbarhed ved at stille sig i øjenhøjde med dem, både helt konkret fotografisk, men også metaforisk, fordi hun har fulgt mange af disse fatale eksistenser i længere perioder under sine rejser i Rusland gennem ni år.

”La Vie Nouvelle”

Følelsen af at være fysisk og emotionelt malplaceret, stemningen af ensomhed og fremmedgørelse, går igen i serien ”La Vie Nouvelle”, som betyder ”det nye liv”. Billederne viser amerikanske teenagere, ofte med et fraværende og drømmende blik, og antyder, som i serien af de russiske teenagere, en fortælling om sårbarhed og selvbevidsthed i en identitetssøgende proces. Sarfati portrætterer også her alvorlige og tænksomme unge mennesker med stor følsomhed og respekt. Hun tegner et billede af teenage-identitetens komplekse, skrøbelige og foranderlige karakter ved at understrege de unges tilsyneladende optagethed af at afprøve forskellige roller via beklædning, sminke, kropsholdning eller via de ting, som de har valgt at lade sig fotografere med.

Biografi

Lise Sarfati er født i 1958 i Algeriet og voksede op i Frankrig. Hun er master i russiske studier fra Sorbonne og etablerede sig som fotograf i 1986, da hun som sådan blev officielt engageret af Académie des Beaux Arts i Paris. I 1989 flyttede Lise Sarfati til Rusland, hvor hun arbejdede gennem ni år efter Sovjet-styrets fald. Fotoserien ”Acta Est” er et resultat af dette arbejde. Fotoserien ”La Vie Nouvelle” er blevet til, efter at Lise Sarfati i 2003 rejste gennem USA, hvor hun fotograferede unge mennesker i forskellige byer. I 1996 blev hun tildelt Prix Niepce i Paris og en anden prestigefyldt pris, The Infinity Award fra ICP, i New York. For tiden bor og arbejder Lise Sarfati i Paris.

Diskussion og opgaver

Usine # 2. Norilsk er en del af serien "Acta Est". Værket viser spor af menneskelig aktivitet i et ellers forladt og mennesketomt industrial-læg, der virker som et levn fra en fjern fortid, selvom det er fotograferet i en nær fortid.

- Hvordan fortolker du den grønne farve og det smilende ansigt oven over det kommunistiske hammer/sejl-symbol, som optræder på hyttens væg? Hvilken rolle spiller disse to detaljer i billedet?
- Skriv ti linier om forskellen mellem kommunisme og demokrati.

Rose er en del af serien "La Vie Nouvelle". På en uskarp baggrund ses en ung kvinde på nært hold, men med et fraværende blik. Hun står i en kiosk eller et supermarked ved siden af en hylde med snacks. Vi ser kun Roses overkrop.

- Hvilken betydning har den fotografiske beskæring?
- Hvordan oplever du Roses blik, og hvad udtrykker hendes ansigt?
- Skriv en fiktionstekst, der beskriver et narrativt forløb om begivenheden op til det fotograferede billede af Rose, hvad hun tænker eller foretager sig i situationen, hvor hun bliver fotograferet, og hvad der sker bagefter.
- Hvordan oplever du, din egen identitet står i forhold til din kultur i skolen, i din familie, i samfundet? Er du med eller imod tendenser i din tid politisk, kommercielt, socialt, religiøst etc.?
- Hvordan hænger ungdom og pubertet evt. sammen med kunstnerisk arbejde?
- Skriv et essay, hvor du inddrager dine egne erfaringer og evt. materiale fra udstillingen.

Vil du vide mere om Lise Sarfati: se fx www.magnumphotos.com

Undervisningsforløb

Varighed: 1 eller 1,5 time: dialogiske omvisninger.

2 timer: workshop om ungdom, identitet og kultur, portræt og selvportræt via foto og collage.

Pris: 1 og 1,5 time: gratis. To timer (workshop): 250 kr.

Bestilling: tlf. 33 93 16 26, alle hverdage, eller formidling@nikolaj-ccac.dk

Undervisningsmaterialet tilsendes gratis som klassesæt ved bestilling af undervisningsforløb.

www.nikolajudstillingsbygning.dk

Leksikon

Dokumentarisme

Genre, der holder sig tæt til virkelighedens faktiske hændelser i lighed med reportagen. Dokumentarismen i den visuelle kultur blomstrer med udviklingen af en hurtig kamerateknik i 1930'erne. Fotografiets evne til at gengive virkeligheden direkte via en mekanisk reproduktionsproces uden indblanding af kunstnerens følelser og individuelle håndaftryk har været et omdiskuteret tema i det 20. århundrede. Ideen om fotografi som et objektivt sandhedsvidne betragtes i dag som en myte, fordi det fotografiske billede, i lighed med andre medier, altid vil indeholde spor af kunstnerens subjektive valg og underliggende æstetiske, sociale eller politiske idealer eller holdninger (fx valg af motiv og synsvinkel og sympatien med samfundets udstødte). Et fotografi er derfor ikke blot en gengivelse af den sete virkelighed, men også en fortolkning af den. Manipulation med fotografiske medier i nyere tid har ført til debat om moralske og æstetiske principper bag både samtidens kunst og medier.

Empati

Følelsesmæssig indlevelse.

Identitet

Begrebet identitet opfattes ikke længere – i lighed med begrebet subjekt – som en fast og uforanderlig størrelse, men snarere som en vedvarende tilblivelses- og dannelsesproces, som vi selv er aktive medskabere af gennem hele livet.

Magnum Photos

En international fotografsammenslutning med hovedkontor i bl.a. Paris, New York, London og Tokyo. Magnum blev stiftet i 1947 med afsæt i en gruppe dokumentar-fotografers fælles bestræbelser på at anvende det fotografiske medie som et effektivt middel til at rapportere om konsekvenserne af 2. verdenskrig, men også generelt til at gøre opmærksom på uretfærdige samfundsmæssige forhold, som beskueren skulle opfordres til at forandre. Lise Sarfatis dokumentarisme bygger på den senere erkendelse af reportage-genren som en utilstrækkelig udtryksform i informations-samfundets hastigt cirkulerende billedstrøm. Mange magnumfotografer er derfor optaget af at kombinere dokumentargenren med kunstfotografi.

Stilleben

En skildring af det stille eller døde liv (jf. den franske betegnelse *nature morte*), dvs. af genstande fra menneskets og naturens rum, som ofte henviser til livets storhed, skønhed og forgængelighed. Genren er særligt udbredt i 1600-tallets Nederlande.

Tautologi

Det at sige det samme en gang til eller på en dobbelt måde. Tautologi er således forbundet med gentagelse, men begrebet kan i positiv forstand også betragtes som et stilistisk virkemiddel, i litteratur og kunst, til at sætte fokus på ting i hverdagen, som vi har en tendens til at overse.

Forsidefoto: Lise Sarfati: *Rose # 56, Austin, Texas, 2003.*